

- A - Harfi

Adlandırma: Element ve bileşiklerin kimyasal formül veya sembollerle, bazı sistematik yöntemlere göre adlarının yazılması.

Aktiflik: Reaksiyona girme kabiliyeti, elementlerin bileşik yapabilme eğilimleridir.

Aktinitler: Aktinyum ($_{87}\text{Ac}$) elementinden sonra gelen ve 4f orbitallerinin dolmasıyla oluşan 14 elementin oluşturduğu seridir.

Alfa parçacığı: İki proton ve iki nötrondan oluşan +2 yüklü helyum He^{+2} çekirdeğidir.

Alkali metal: 1A grubundaki hidrojen dışındaki metaller.

Allotrop: Fiziksel özellikleri ve kristallerinin uzayda dizilişleri birbirinden farklı olan aynı cins atomlar birbirinin allotropudur.

Amalgam: Cıvanın diğer metaller ile oluşturduğu alaşımlar.

Ametal: Metalik karakter göstermeyen periyodik tablonun sağ tarafındaki elementler. Atomları az sayıda elektron alarak anyon oluşturan elementler.

Amfoter oksit: Hem asitlerle hem bazlarla tepkime verebilen oksitler.

Anlamli sayılar: Doğru bir şekilde yapılmış ölçümü ifade eden sayılar.

Anyon: Negatif (-) yüklü iyon.

Asit: Suda çözüldüğünde ortama hidrojen iyonları (H^+) ya da hidronyum iyonları (H_3O^+) verebilen maddelerdir.

Asit oksit: Suda çözüldüğünde ortama asit çözeltisi veren ya da baz veya bazik oksitlerle reaksiyona girerek tuz oluşturan ametal oksitidir.

Aşırı doymuş çözelti: Belirli sıcaklıktaki doymuş halinden geçici olarak daha fazla çözünen içeren çözelti.

Atmosfer basıncı: Atmosferdeki havanın ağırlığından dolayı uyguladığı açık hava basıncı

1 Atmosfer basıncı (1 atm): 76 santimetre (cm) yüksekliğindeki cıva sütunun uyguladığı basınçtır.

Atom: Bir elementin tüm kimyasal özelliklerini gösteren en küçük parçasıdır.

Atom-gram: Bir mol atomun kütesidir.

Atom kütesi: Bir atomun atomik kütle birimi cinsinden kütesidir.

Atom numarası (Z): Bir atomun çekirdeğindeki proton sayısıdır. Ya da yüksüz (nötr) bir atomda çekirdeğin etrafındaki toplam elektronların sayısına eşittir.

Atomik kütle birimi (a.k.b): Bir karbon ($_{12}\text{C}$) atomunun kütesinin tam olarak 1/12 sine eşittir.

Aufbau yöntemi: Elektronlar atomik orbitallere enerjileri en düşük olacak şekilde sırasıyla yerleşirler. (Önce 1s, sonra 2s ve sonra 2p nin dolmaları gibi)

Avogadro kanunu: Aynı sıcaklık ve basınçta bulunan tüm gazların eşit sayıda molekülleri, eşit hacimdedir.

Avogadro sayısı (NA): $_{12}\text{C}$ elementinin 12 gramındaki kesin atom sayısıdır. ($6,02 \cdot 10^{23}$ tane mol^{-1} e eşittir)

Ayrırtedici özellik: Maddeleri ayırt etmek için kullanılan özelliktir.

Ayrırma: Karışımı oluşturan maddeleri fiziksel yöntemlerle ayırıştırma.

Ayrımsal damıtma: Farklı sıvılardan oluşan bir karışımdaki sıvıları kaynama noktaları farkından yararlanarak ayırma metodudur.

Ayrımsal kristallendirme: Bir karışımı oluşturan bileşenleri çözünürlük farklarından yararlanarak birbirinden ayırma metodudur.

Azeotrop: Sabit bir kaynama noktası bulunan ve sıvı ile buhar hallerindeki bileşimi aynı olan çözelti.

- B - Harfi

Bağıl atom kütesi: Standart kabul edilen bir elementin kütesine göre kıyaslanarak bulunan atom kütesidir.

Bağlanma enerjisi: Bir atomun çekirdeğindeki proton ve nötron gibi atom altı taneciklerini bir arada tutan enerjidir.

Barometre: Açık hava basıncını ölçmek için kullanılan düzendir.

Basınç: Birim yüzeye uygulanan dik kuvvettir.

Baz: Suda çözünürken çözeltiliye hidroksit (OH⁻) iyonları veren maddedir.

Bazik oksit: Suda çözüldüğünde bazik çözeltili oluşturan ya da asit ve asit oksitlerle reaksiyona girerek tuz oluşturan metal oksididir.

Belirleyici madde: Kimyasal reaksiyonda artan madde karşısında tamamen tükenen maddedir.

Beta parçacığı: Radyoaktif bir elementin çekirdeğindeki bir nötronun bir protona dönüşmesi ile açığa çıkan elektrondur.

Bileşik: İki ya da daha fazla cins elementin belirli oranlarda birleşmesinden oluşan saf maddedir.

Bileşik oksit: Aynı kationun farklı iki değerlik aldığı oksitlerinin bir araya gelmiş hali. Örneğin; Fe₃O₄, FeO, Fe₂O₃ vd.

Bilimsel Yöntem: Bilimin gelişmesini sağlayan gözlem, deney ve kanunların ve kuramların formüle edilmesi etkinliklerinin bütünüdür.

Birinci iyonlaşma enerjisi: Gaz halindeki bir atomdan en gevşek tutulan elektronun uzaklaştırılması için gereken minimum enerjidir.

Bombardıman: Bir atom çekirdeğine herhangi bir nükleer taneciğin gönderilmesidir.

Boyle kanunu: Sabit sıcaklıktaki bir miktar gazın hacmi ile basıncı ters orantılıdır.

Bozunma serisi: Radyoaktif bir izotopun basamak basamak çeşitli ışınlar yaparak bozunması ve sonunda kararlı bir izotopa dönüşmesi

Buharlaşma: Ortalama kinetik enerjisi fazla olan moleküllerin, sıvı fazdan gaz fazına geçmeleridir.

Bunzen beki: Tasarımı alman bilim adamı Robert Bunzen tarafından yapılan ısıtma aygıtı.

- C - Harfi

Celsius sıcaklık cetveli: Buzun erime noktasını 0°C ve suyun kaynama noktasını 100°C olarak kabul eden sıcaklık cetvelidir.

Charles kanunu: Sabit basınç altında bir miktar gazın, hacmi ile mutlak sıcaklığı doğru orantılıdır.

Coulomb kuvvetleri: Aynı yüklü tanecikler arasında itme kuvveti veya zıt yüklü tanecikler arasında çekme kuvveti Coulomb kuvvetleri olarak adlandırılır.

- Ç - Harfi

Çekirdek: Atomun merkezinde proton, nötron gibi benzer atom altı parçacıklar içeren, oldukça küçük ve yoğun, pozitif (+) yüklü bölge.

Çekirdek eşitliği: Radyoaktif bir reaksiyondaki değişiklikleri gösteren denklemdir.

Çekirdek reaksiyonu: Bir atomun çekirdeğinde meydana gelen değişimler, Radyoaktif veya nükleer reaksiyonlar olarak da bilinir.

Çizgi spektrumu: Gaz veya gaz halindeki bir maddeden gelen ışıklar bir prizmadan geçirilirse elde edilen görünür renkler arasında boşluklar vardır. Bu tür devamlı olmayan spektrumlara çizgi spektrumu denir.

Çökeltme: Bir çözeltilide iki tuzun etkileşimi veya sıcaklık değişiminin çözünürlüğe etkisi sonucu çözünmeyen katı bir bileşiğin oluşması.

Çökeltme reaksiyonu: Sonucunda çökelti oluşan reaksiyonlardır.

Çözelti: İki veya daha fazla maddeden oluşmuş homojen karışım.

Çözücü: Bir çözeltilinin en fazla miktardaki bileşeni veya çözeltiliye fiziksel halini veren bileşendir.

Çözünen: Bir çözeltilinin miktar olarak az bulunan bileşenleri

Çözünürlük: Belirli bir sıcaklıkta sabit hacimdeki bir çözücüde doymuş bir çözeltili elde etmek için çözünen maddenin miktarı.

- D - Harfi

Dalga: Bir ortamda enerji taşıyan eğilim.

Dalga boyu: Birbirini takip eden iki dalga tepesi ya da çukuru arasındaki uzaklıktır.

Dalton atom modeli: Atom maddenin en küçük yapıtaşı olup daha küçük parçalara bölünemez içi dolu bir küredir.

Dalton kanunu: Birbirleriyle reaksiyon vermeyen gazların oluşturduğu karışımın basıncı, karışımda bulunan gazların kısmi basınçları toplamına eşittir.

Damıtma: Bir sıvıyı buharlaştırıp, oluşan buharını yoğunlaştırarak ayırıştırma işlemi.

d-bloku: Periyodik tablonun d-orbitallerinin dolmakta olduğu elementleri içeren bölümü.

Değerlik elektronları: En büyük baş kvantum sayısına sahip elektron tabakasında bulunan elektronlar.

Denkleştirilmiş denklem: Aynı tip atomların, denklemin her iki tarafında da aynı sayıda bulunduğu eşitlik.

Devamlı spektrum: Beyaz ışık bütün renkleri içerdiğinden bir prizmadan geçirilirse elde edilen renkler sürekli olur, yani birinin bitmek üzere olduğu anda öbürü başlar. Renkler sınır bölgelerde iç içe girmiş devamlı bantlar halindedir. Bu tür spektrumlara devamlı spektrumlar denir.

Derişik çözelti: Göreceli olarak çok miktarda çözücü içeren çözelti.

Derişim: Bir maddenin belirli miktardaki bir çözücü veya bir çözeltinin içindeki göreceli miktarı.

Dializ: Bir çözelti içerisindeki küçük iyon veya moleküllerin yarı geçirgen bir zardan geçmesi ve büyük iyon veya moleküllerin geçmemesi işlemi.

Difüzyon: Bir gazın havada veya başka bir gaz içinde yayılması.

Doğal radyoaktivite: Atom numarası 83'ten büyük olan elementlerin kendiliğinden çeşitli ışınlar yaparak yeni elementlere dönüşmesidir.

Donma: Sıvı haldeki bir maddenin katı hale geçmesidir.

Doymamış çözelti: Belirli bir sıcaklıkta doymuş halden daha az çözücü içeren çözelti.

Doymuş çözelti: Belirli bir sıcaklıkta çözebileceği maksimum çözüneni içeren çözelti.

Dublet: Atomların bileşik oluştururken elektron alarak ya da vererek en dış enerji seviyelerindeki toplam elektron sayısının helyum gibi 2 olması hâlidir.

- E - Harfi

Efüzyon: Gaz moleküllerinin küçük bir delik aracılığıyla bir kaptan, daha düşük basınçlı ortama yayılmasıdır.

Ekzotermik reaksiyonlar: Dışarıya ısı vererek gerçekleşen reaksiyonlardır.

Elektrolit: Sulu çözeltisi elektrik akımını ileten maddedir.

Elektrolit çözelti: Elektrik akımını ileten çözelti.

Elektrolit olmayan çözelti: Elektrik akımını iletmeyen çözelti.

Elektroliz: Bir maddenin sıvılaştırılmış halinde ya da elektrolit çözeltisinde, elektrik akımı yardımı ile kendi bileşenlerine ayrıştırılması.

Elektron: Çekirdeğin etrafındaki ihtimali orbitallerde hareket ettiğine inanılan 1/1840 atomik kütle birimlik (akb) bir kütleyle sahip negatif (-) yüklü parçacıktır.

Elektron dağılımı: Elementlerin atomlarında bulunan elektronların, atomik orbitallerine düzenli bir şekilde yerleşimi.

Elektronegatiflik: Bir molekül içerisindeki atomun elektronları kendine doğru göreceli çekme kabiliyeti.

Elektromanyetik spektrum: Elementler katı ya da gaz halinde iken dışarıdan yeterli miktarda enerji alarak, belli dalga boylarında ışın yapmaları.

Elektron ilgisi: Nötr bir atoma (gaz fazında) bir elektron eklenmesiyle meydana gelen ısı değişimi. Bir atomun elektron alma eğiliminin ölçüsü.

Elektron yakalama: Çekirdeğe en yakın bir enerji seviyesinden bir elektronun çekirdek tarafından yakalanmasıyla oluşan radyoaktif bozunma şekli.

Element: Kimyasal metotlarla daha basit parçacıklara ayrılamayan, aynı cins atomlardan meydana gelen en basit yapıdaki madde. Endotermik reaksiyon. Dışarıdan ısı alarak gerçekleşen reaksiyonlardır.

Enerji seviyesi: Çekirdek etrafında aynı enerjideki elektronların bulunduğu yörüngelerdir.

Erime noktası: Katı hâldeki maddenin sıvı hâle geçtiği sıcaklık noktası.

- F - Harfi

f-bloku: Periyodik tabloda f orbitallerinin dolmakta olduğu elementlerin oluşturduğu küme.

Fahrenheit sıcaklık cetveli: Buzun 32°F da eridiğini ve suyun 212 °F da kaynadığını kabul eden sıcaklık cetveli.

Frekans: Belirli bir noktada birim zamanda (saniyede) geçen dalga sayısıdır.

Fiziksel değişme: Maddenin fiziksel halinde meydana gelen değişmedir.

Fiziksel özellik: Erime noktası, kaynama noktası, renk, özkütle (yoğunluk) gibi maddenin iç yapısıyla ilgili olmayan özelliklerdir.

Fisyon (Bölünme) reaksiyonu: Ağır bir çekirdeğin daha küçük çekirdeklere dönüşmesi. Bu sırada bir kaç nötron ile çok büyük miktarda enerji açığa çıkar.

Flüoresans: Bir maddenin kısa dalga boylu radyasyon ile uyarılması sonucu ışık yayması. Uyarıcı ortamdaki uzaklaştırıldığında ışık yayma işlemi durur.

Formül: Bileşikteki elementlerin sembollerini ve bu bileşiğin bir molekülündeki atomların kaç tane olduğunu gösteren sayıları içeren basit ifadedir.

Formül-gram: Bir mol iyonik bağlı bileşiğin kütlesidir.

Fosforesans: Bir maddenin uyarılması sonucu ortamdaki uyarıcı kaldırılırsa da bir süre daha ışımaya yapması.

Fotoelektrik olay: Bir metal üzerine düşürülen ışığın, metal yüzeyinden elektron koparması olayına denir.

Foton: Işık taneciği. Işık ışınının enerjisi bu fotonlar içinde yoğunlaşmıştır.

Füzyon (Birleşme) reaksiyonu: Küçük atom çekirdeklerinin birleşerek daha büyük çekirdekler oluşturmasıdır.

- G - Harfi

Gama ışınması: Çeşitli radyoaktif ışınlar sonucu yüksek enerjili halde kalan bir çekirdeğin yaydığı ve nüfus etme gücü yüksek olan elektromanyetik ışınlar.

Gay-Lussac kanunu: Sabit hacimli bir miktar gazın basıncı ile mutlak sıcaklığı doğru orantılıdır.

Gaz kanunları: Özel şartlar altındaki gazların davranışlarını inceleyen kanunlar.

Gaz sabiti (Rydberg sabiti): İdeal gaz denkleminde ve bazı diğer denklemlerde karşılaşılan sabit.

Geçiş elementleri: Periyodik sistemin orta kısmında bulunan ve bileşiklerinde, birden fazla değerlik alabilen d orbitallerinin dolmasıyla oluşan B grubu elementleridir.

Gerçek Gaz: Davranışı ideal gaz davranışından farklı olan gaz.

Görünür spektrum: Dalga boyu yaklaşık 390 nanometre ile 760 nanometre (nm) arasında bulunan ve elektromanyetik ışınların bütün görünen dalgalarını içeren spektrumu.

Graham kanunu: Sabit sıcaklıkta bir gazın difüzyon veya efüzyon hızı, o gazın öz kütlesinin karekökü ile ters orantılıdır.

Grup: Periyodik sistemdeki benzer kimyasal özelliğe sahip elementlerden oluşan dikey sütunlar.

Gay-Lussac kanunu: Sabit hacimli bir miktar gazın basıncı ile mutlak sıcaklığı doğru orantılıdır.

- H - Harfi

Hacim: Maddenin uzayda kapladığı boşluk.

Halojenler: Tuz yapıcı anlamına gelen ve periyodik tabloda, atomlarının son yörüngelerinde yedi elektron bulduran elementlerin oluşturduğu 7A grubu.

Heterojen karışım: Her noktasında aynı özellik göstermeyen karışımlardır.

Hızlandırıcı: Elektron, proton ve alfa parçacığı gibi yüklü parçacıklara çok yüksek kinetik enerji kazandıran alet.

Hidrat: Kristal yapısında belirli miktarlarda su molekülü içeren bileşiklerdir.

Homojen karışım: Her noktasında aynı özellikleri gösteren karışımlardır.

Hund kuralı: Eş enerjili orbitallere (2px, 2py, 2pz gibi) elektronların paralel spinli maksimum sayıda eşleşmemiş elektron sağlayacak şekilde yerleştirilmesi.

- I - Harfi

Işık hızı: Bütün elektromanyetik dalgaların boşlukta kabul edilen, maddeden arınmış ve havası boşaltılmış ortamda $3 \cdot 10^8$ m/s lik bir hızla ilerleyişi.

Işın tedavisi: Radyoaktif ışınların tedavi amacıyla kullanımı, radyoterapi.

- İ - Harfi

İç geçiş elementleri: Periyodik sistemin alt kısmında yer alan ve f orbitallerinin dolmasıyla oluşan elementler. Aktinitler ve lantanitler.

İdeal gazlar: Bütün basınç değerlerinde Boyle kanununa uyan gazları tanımlar. Gerçek gazlar yüksek sıcaklık ve düşük basınçta ideal davranışa yaklaşır.

İndirgen: Kimyasal reaksiyonlarda kendisi yükseltgenerek karşısındakini indirgeyen madde.

İndirgenme: Elementlerin elektron olarak bir değerlikten daha düşük değerliklere geçmesi.

İyon: Elektriksel yük taşıyan atom ya da atom grupları. İyonlaşma. Gaz halindeki bir atomun en uzak yörüngesindeki en zayıf tutulan elektronunun koparılması işlemine denir.

İyonik bağ: Bir metal ile ametal arasında elektron alış-verişi sonucunda oluşan bağ türü.

İyonik bileşik: Atomları arasında iyonik bağ içeren bileşikler.

İyonlaşma enerjisi: Gaz halindeki nötr bir atomun bir elektronun uzaklaştırılması için gerekli minimum enerji.

İzoelektronik: Değerlik elektron sayıları aynı olan atom veya iyon türleri.

İzoton: Nötron sayıları aynı proton sayıları farklı olan atomlar.

İzotop: Proton sayıları aynı nötron sayıları farklı ya da bir başka deyişle atom numarası aynı, kütle numarası farklı olan atomlar.

- J - Harfi

Javel suyu: Sodyum Hidroksit (NaOH) çözeltisinden Klor (Cl₂) gazı geçirilerek elde edilen ve hipoklorit (ClO⁻) iyonları içeren çamaşır suyu olarak kullanılan ağartıcı madde.

- K - Harfi

Kaba formül: Bir bileşikteki elementlerin sadece cinsini ve oranını belirten en basit formül.

Kademeli reaksiyon: Birden fazla reaksiyon basamağına sahip reaksiyonlar serisi.

Kalkojen: Filiz yapan 6A grubu elementleri.

Kararlı bileşik: Kolaylıkla bozunup, ayrılmayan bileşik

Karışım: İki ya da daha fazla maddenin gelişigüzel oranlarda, kimyasal özelliklerini yitirmeden oluşturdukları madde.

Katı: Belirli kütle, hacim ve şekli olan içine girdiği kabın şeklini almayan madde hali.

Kath oranlar kanunu: İki element aralarında birden fazla bileşik oluşturuyorsa, birinin sabit tutulan miktarına karşılık diğersinin değişken miktarları arasında küçük ve tamsayılarla ifade edilen bir oran vardır.

Katot ışın tüpü: Uçlarında metal elektrot bulunan ve içerisine düşük basınçta gaz konulup elektronlara elektriksel gerilim uygulanmasıyla gaz örneğinin ışık yaymasını sağlayan tüp.

Katyon: Pozitif (+) yüklü iyon.

Kaynama: Bir sıvının buhar basıncının, ortam basıncına eşit olması.

Kaynama noktası: Bir sıvının buhar basıncının, açık hava basıncına eşit olduğu andaki sıcaklık değeri.

Kelvin sıcaklık cetveli: Mutlak sıcaklıktır. Moleküllerinin ortalama kinetik enerjilerine göre kullanılan sıcaklık cetveli.

Kısmî basınç: Bir gazın, içinde bulunduğu karışımın toplam basıncı içerisinde sahip olduğu basınç. Bir gazın karışım içerisinde tek başına uyguladığı basınç.

Kızıl ötesi ışınlar (IR): Dalga boyu 10⁻⁶ ve 10⁻⁴ metre arasında olan zayıf enerjili dalgalar.

Kimya: Maddelerin özellikleri ile maddeler arası etkileşimleri inceleyen bilim dalı.

Kimyasal denklem: Kimyasal reaksiyon oluşumunu sembollerle gösteren denklem.

Kimyasal formül: Bileşiğin bileşimini kimyasal sembol ve rakamlar kullanarak gösterme şekli.

Kimyasal özellik: Maddenin içyapısıyla ilgili özellikler.

Kimyasal reaksiyon: Bir ya da daha fazla maddelerin bir veya birden fazla farklı maddelere dönüştüren bir çeşit değişimlerdir. Kısaca yeni oluşumlara sebebiyet verecek şekilde atomların başka dizilişlerini sağlayan işlemler.

Kinetik teori: Gaz ve sıvı moleküllerinin davranışlarını kuramsal olarak açıklayan teori.

Konsantrasyon: Çözeltide çözülmüş olan göreceli madde miktarıdır. Düşük konsantrasyonlu çözeltilere seyreltik, yüksek konsantrasyonlu çözeltilere derişik çözeltiler denir.

Kontrol çubuğu: Nükleer bir reaktörün kalbine yerleştirilen, zincirleme fisyon reaksiyonunu kontrol altına almaya yarayan çubuk. Genellikle bor, kadmiyum veya zirkonyum gibi elementlerden yapılır ve ortamdaki nötronları soğurmak için kullanılır.

Kovalent bağ: İki elektronun iki atom tarafından paylaşılması ile oluşan bağ.

Kovalent bileşikler: Atomları arasında kovalent bağ içeren bileşikler.

Kritik kütle: Bir nükleer bölünme (fisyon) reaksiyonun kendiliğinden zincirleme olarak devam edebilmesi için gerekli olan nükleer yakıt kütlesi.

Kromatografi: Çözücü ve ayırt edici ortam kullanarak çözünen madde karışımını bileşenlerine ayırma metodu.

Küresel simetri: Bir element atomunun değerlik orbitallerinin tam ya da yarı dolu olma hali.

Kütle: Değişmeyen madde miktarı.

Kütlenin korunumu kanunu: Bir kimyasal reaksiyonda, reaksiyona giren maddelerin kütleleri toplamı, reaksiyon sonucu elde edilen ürünlerin kütleleri toplamına eşittir.

- L - Harfi

Lewis yapısı: Değerlik elektronlarının noktalarla gösterilmesi ile yazılan formüller.

Ligand: Kompleks iyonlarda merkez atomu saran komşu gruplardan her biri.

Lantanitler: Lantanyum (⁸⁹La) elementinden sonra gelen ve 5f orbitallerinin dolmasıyla oluşan 14 element.

- M - Harfi

Madde: Uzayda yer kaplayan kütlesi olan her şey.

Makroskobik: Çıplak gözle incelenebilen.

Manometre: Kapalı kaptaki gazların basıncını ölçmek için kullanılan düzenek.

Metal: Kimyasal reaksiyonlarda pozitif değerlik alan ve kendine has bir kakım özellikleri olan element.

Mikrodalgalar: Dalga boyu 10^{-8} ile 10^{-1} metre arasında bulunan düşük frekanslı dalgalar.

Mikroskobik: Mikroskop olmadan, çıplak gözle ölçülemeyen çok küçük yapılar.

Mineral: Belli bir formülü olan doğada saf halde bulunan metal bileşiği.

Mol: $6,02 \times 10^{23}$ adet tanecik, atom veya molekül.

Mol kesri: Bir gazın mol sayısının, gazın içinde bulunduğu karışımın toplam mol sayısına oranı.

Molal donma noktası azalması sabiti: Bir molal parçacık içeren çözücünün donma noktasındaki azalma miktarı.

Molal kaynama noktası yükselmesi sabiti: Bir molal parçacık içeren çözücünün kaynama noktasındaki artma miktarı.

Molalite: Bir kilogram çözücü içerisinde çözülmüş maddenin mol sayısı.

Molarite: Bir litrede çözeltilde çözülmüş olan maddenin mol sayısı.

Molar hacim: 1 mol maddenin kapladığı hacim.

Molar kütle: 1 mol atom veya molekülün gram cinsinden ağırlığı.

Molekül: Bileşiği oluşturan en küçük yapı.

Molekül formülü: Molekölü oluşturan atomların sayısını tam olarak gösteren formül.

Molekül-gram: Bir mol kovalent bağlı bileşiğin kütlesi.

Molekül kütlesi: Bir moleküldeki atomların akb cinsinden toplam kütlesi.

Mor ötesi ışınlar: Dalga boyu 10^{-8} ile 10^{-10} metre arasında olan yüksek enerjili dalgalar.

- N - Harfi

Net iyon denklemi: Kimyasal reaksiyonda sadece rol alan iyonların gösterildiği bir kimyasal denklem.

Normal kaynama noktası: Deniz seviyesindeki bir sıvının buhar basıncının, açık hava basıncına (760 mm-Hg) eşit olduğu andaki sıcaklık değeri.

Normalite: Bir litre çözeltilde çözülmüş maddenin eşdeğer-gram sayısı.

NŞA (Normal Şartlar Altında): Sıcaklığın 0°C ve basıncın 1 atm olan durum.

Nötr oksit: Ametallerin oksijenle fakir olan oksitleridir.

Nötron: Atomun çekirdeğinde bulunan ve kütlesi yaklaşık 1 amu olan yüksüz tanecik.

Nötürleşme reaksiyonu: Asitler ile bazlar arasında oluşan reaksiyonlar.

Nükleer enerji: Radyoaktif reaksiyonlar sonucu açığa çıkan enerji, atom enerjisi.

Nükleer reaktör: İçerisinde nükleer füzyon reaksiyonunun kontrollü bir şekilde gerçekleştirildiği sistem.

Nükleer yakıt: Nükleer reaktörde enerji üretmek için kullanılan bölünebilen izotopları içeren madde.

Nükleon: Proton ve nötron gibi atom çekirdeğini oluşturan temel parçacıklar.

- O - Harfi

Oksi asit: Yapısında oksijen bulunduran asitler.

Oksidasyon sayısı: Bileşikteki bir atomun değeri, bir elementin yükü.

Oksit: Oksijenin soygazlar ve flor haricindeki elementlerle yaptığı bileşikler.

Ortalama serbest yol: Bir gaz molekülünün ortalama olarak iki çarpışma arasında aldığı yol.

Oktet: Bir atomun en dış enerji seviyesindeki elektron sayısının 8 olması hali.

Orbital: Çekirdeğin etrafında dönen elektronların bulunma ihtimali en yüksek olduğu bölgeleri ve elektronların hareketini belirleyen matematiksel dalga denklemi.

Ozmos: Bir çözücünün yarı geçirgen bir zarın daha derişik bir çözeltiliye geçmesi.

- P - Harfi

p-bloku: Periyodik tabloda p-orbitallerinin dolmakta olduğu elementler grubu.

Pauli prensibi: Bir atomda dört kuantum sayılarda birbirinin tamamen aynı olan iki elektron bulunamaz.

Periyot: Periyodik sistemdeki yatay sıralar.

Periyodik tablo: Kimyasal ve fiziksel özellikleri göz önünde tutularak elementlerin atom numaralarına göre sıralanışını gösteren çizelge.

Peroksit: O_2^{-2} iyonu içeren oksit bileşikleridir.

Plazma: Gaz fazındaki atomların çok yüksek sıcaklıklarda iyonlaşarak çekirdek ve elektronlarına ayrışması sonucu oluşan akışkan madde.

Proton: Atomun çekirdeğinde bulunan kütlesi 1 amu luk +1 yüklü atom altı parçacıkları.

Pozitron parçacığı: Radyoaktif bir elementin çekirdeğindeki bir protonun bir nötrona dönüşmesi ile açığa çıkan pozitif yüklü elektron.

- R - Harfi

Radyasyon: Enerjinin elektromanyetik dalgalar ya da parçacıklar halinde yayılması.

Radyoaktiflik: Çekirdeğinin kararsızlığından dolayı bir atomun kendiliğinden, sürekli olarak çeşitli ışınlar yaparak enerji yayması.

Radyoaktif izleyici: Biyolojik ve kimyasal süreçlerin izlenmesinde kullanılan radyoaktif özelliğe sahip izotoplar.

Radyoaktif olay: Atomun çekirdeğinde meydana gelen herhangi bir değişiklik.

Radyoaktif serpinti: Bir nükleer patlama sonucu atmosfere yayılan radyoaktif atıkların rüzgar ya da yağmurla tekrar yeryüzüne inmesi.

Radyografi: X ya da gama ışınması yardımı ile film ya da duyarlı plaka üzerinde görüntü elde etme yöntemi.

Radyoizotop: Bir elementin radyoaktif özellik gösteren izotopları.

Raoult Kanunu: Çözeltinin uçucu olan bir bileşenin buhar basıncı, bu bileşenin mol kesri ile saf sıvısının buhar basıncı çarpımına eşittir.

Rutherford atom modeli: Atomun çekirdeğinde proton bulunup, çekirdeğin etrafında tıpkı güneş sistemindeki gezegenler gibi dönen elektronlar mevcuttur.

- S - Harfi

s-bloku: Periyodik tablonun sol tarafında metal atomların oluşturduğu blok.

Sabit: Bir fiziksel niceliğe ait değişmez değer. Örneğin: Işık hızı ve Avogadro sayısı birer sabittir.

Sabit oranlar kanunu: Herhangi bir bileşiği oluşturan maddelerin kütleleri arasında daima sabit bir oran vardır.

Sert su: Sabun ile köpük oluşturmeyen su. Eğer su içerisinde sertliğe sebep olan HCO_3^- iyonu ve buna bağlı katyonlar var ise bu tür sulara geçici sertliğe sahip sular denir. Eğer sertliğe HCO_3^- den başka (SO_4^{2-} gibi) iyonlar sebep oluyorsa böyle sulara kalıcı sertliğe sahip sular denir.

Seyreltik çözelti: Göreceli olarak az miktarda çözünen içeren çözelti.

Seyreltme: Bir çözeltinin konsantrasyonunun, çözeltiye çözücü eklemek sureti ile azalması.

Sıcaklık: Termal ilişki içindeki maddeler arasında meydana gelen ısı akışını tanımlayan fiziksel özellik.

Sıvı: Maddenin hali. Kütle ve hacmi belli olan fakat belirli bir şekli olmayan maddedir. Bu yüzden içine konulduğu kabın şeklini alır.

Sıvı basıncı: Sıvı tarafından birim yüzeye uygulanan basınç.

Sıvı–buhar basıncı: Buhar fazına geçen, sıvı moleküllerinin uyguladığı basınç.

Sıvı–buhar dengesi: Bir sıvıdaki moleküllerin sıvı fazdan, gaz fazına geçme (buharlaştırma) hızları ile gaz fazından, sıvı fazına geçme hızlarının (yoğunlaşma) eşit olması hâli.

Standart sıcaklık ve basınç: 273,15 Kelvin veya 0°C ve 101,33 kiloPaskal veya 1 atm (760 mm-Hg).

Stokiyometri: Kimyasal reaksiyonlardaki giren maddelerle, ürünler arasındaki kütle ilişkileri.

Soğutma etkisi. Buharlaştırma olan ortamda, ortalama kinetik enerjileri fazla olan moleküllerin sıvıdan, gaz fazına geçmelerinden dolayı ortamın kinetik enerjisinin azalması yani ortamın soğuması.

Soygaz: Kimyasal reaksiyonlara karşı ilgisiz elementler. Periyodik tablodaki 8A grubu elementleri. İnerit veya asal gaz olarak ta bilinirler.

Sulu çözelti: Çözücüsünün su olduğu çözelti.

- T - Harfi

Temel hâl: Bir atomun bütün elektronlarının en düşük enerjili haline sahip olduğu durumdaki elektron dağılımı.

Termokimya: Kimyasal reaksiyonlardaki ısı değişimini inceleyen kimya bilimi.

Thomson atom modeli. Atom bir küre şeklinde olup, içerisinde protonlar ve elektronlar rast gele yerlere, tıpkı kekin içerisindeki üzüm gibi dağılmış halde bulunurlar.

Toprak alkali metaller: Periyodik tablonun 2A grubunda bulunan metaller.

Transuranyum elementleri: Atom numarası 92 den (Uranyum elementinin atom numarasından) büyük olan elementler.

Tuz: Asitler ile bazların reaksiyonu sonucu oluşan ürün.

- U - Ü - Harfi

Uçucu sıvı: Moleküller arasında çekim kuvveti ve kaynama noktası düşük, buna karşılık buhar basıncı yüksek olan sıvı.

Uçucu olmayan sıvı: Moleküller arasında çekim kuvveti ve kaynama noktası yüksek, buna karşılık buhar basıncı düşük olan sıvı.

Uyarılmış hâl: Temel haldeki bir elektronun, dışarıdan enerji verilerek daha kararsız olan bir dış yörüngeye çıkarılması hâli.

Ürün: Kimyasal reaksiyon sonucu oluşan maddeler.

- Y - Harfi

Yanma: Isı ve ışık yayan reaksiyondur. Genelde organik maddelerin havadaki oksijenle reaksiyona girerek karbondioksit ve su oluşturduğu reaksiyonlara yanma reaksiyonu denir.

Yapay radyoaktiflik: Radyoaktif olmayan bir çekirdeğin yüksek enerjiye sahip çeşitli tanecikler ile bombardımanı sonucu kararsız hale getirilmesi.

Yoğunlaşma: Ortalama kinetik enerjileri düşük olan gaz fazındaki moleküllerin sıvı fazına geçmeleri.

Yük: Nötr bir yapı olan atomdan elektron uzaklaştırarak ya da elektron ilave ederek oluşturulan elektrik miktarı.

Yükseltgen: Kimyasal reaksiyonlarda elektron alarak (indirgenerek) karşısındakini yükseltgeyen madde.

Yükseltgenme: Elementlerin elektron vererek bir değerlikten daha yüksek değerliklere geçmesi.

Yükseltgenme basamağı: Bir elementin elektron alarak veya elektron vererek aldığı değerlik elektriksel yük.

Yükseltgenme reaksiyonu: Elementlerin oksijenle yaptığı reaksiyon.

Yüzey gerilimi: Moleküller arası çekim kuvvetinden dolayı sıvının yüzeyinde oluşun kuvvet.

Yüzde kütle: Bir elementin 100 gram bileşigindeki kütlesi.

Yüzde verimi: Bir kimyasal tepkimeden elde edilen ürünün aynı tepkimeden kuramsal olarak elde edilebilecek ürün miktarına bölünerek bulunan ve yüzde ile ifade edilen miktarı.

- Z - Harfi

Zincirleme reaksiyon: Nükleer fisyon reaksiyonundan ^{235}U gibi bölünebilen çekirdeklerin nötron kaparak yeni çekirdeklere bölünmesi ve daha fazla sayıda nötron oluşturması. Oluşun bu yeni nötronlar sayesinde reaksiyon büyüyerek ilerler.

Bir özlü sözüm: Sormada çekince olunca bilim olmaz! Hidayet TEREÇİ